

Till den lilla UngArt-skolan i centrala Malmö kommer elever som inte har fungerat i den vanliga skolan. De behöver särskilt stöd inte bara i undervisningen utan också för att förändra sitt beteende. Det kan handla om hot och våld, men ofta om brister i det vardagliga umgänget med andra människor.

TEXT LARS ÅBERG FOTO DAVID POLBERGER

Livsviktigt för normbrytare

HÄR FINNS ELEVER som varit frånvarande från skolan i ett par år. Det de har gemensamt, säger läraren Kim Gustavsson, är att de bryter mot normerna i samhället. Hos UngArt arbetar man mycket med attityder och värderingar, även på fritiden där en del av eleverna har särskilda coacher.

Inte minst gäller det synen på tjejer. När tre killar i Stockholmstrakten nyligen friades i rätten från misstankarna om gruppvåldtäkt var det en signal från samhällets sida som UngArt-eleverna noterade, menar läraren Khalil Wahid.

AWATIF NASR: Våra lektioner i ämnet livsviktigt handlar mycket om det sociala, om hur man kan bete sig i olika situationer i stället för på det sätt som de är vana vid. Jag tror också att de behöver beröm, att de får höra när de gör någonting bra.

KHALIL WAHID: Vi kan inte säga att vi är världens

bästa pedagoger. Vi har inte den hemtrevligaste skolmiljön. Det vi har är vuxentäthet, vilket gör att eleverna hela tiden syns. De kan inte gömma sig och de kan inte bete sig hur som helst utan att det får konsekvenser.

KIM GUSTAVSSON: Alla lärare här har gemensamma regler. Det går inte att förhandla med den enskilda läraren. Om lärare har olika ordningsregler blir det konflikter i klassrummen.

DAVID KLIBA: Genom att vi också arbetar med coacher för att stödja eleverna utanför skolan kan vi förstärka positiva beteenden. Till vardags har vi enormt mycket social färdighetsträning. Vi går och äter med eleverna på en annan skola. Ska man stanna vid röd gubbe vid övergångsstället? Ska man hjälpa den gamla damen med käpp? Många av våra elever struntar i grundläggande beteenden eller vet inte alls hur man gör. Den attityd de kommer med kan vara svår att hantera.

Vad är det för värderingar ni vill göra något åt

KHALIL: Det finns en väldigt nedvärderande syn på tjejer. Det är mycket prat om att tjejer är horor hit och horor dit. Sedan finns en stark främlingsfientlighet riktad mot svenskar. Det pratas väldigt illa om svenskar.

DAVID: Våra elever kan vara kränkande både mot män och mot kvinnor. Om de för fjorton år sedan stod femton centimeter från ens ansikte när de var upprörda, så har de nu flyttat ett antal centimeter närmare. För många som jobbar med barn och ungdomar är det en fruktansvärt stressfaktor om en ilsken person som säger nedvärderande saker står fem centimeter från deras ansikte. Man har också ett grövre språk än för tio år sedan när man pratar om andra människor. Det har blivit svårare att fånga individen och plocka ut honom ur sammanhanget. Men här får eleverna chansen att bete sig på ett annat sätt eftersom vi är övertydliga i det vi gör.